

**MODEL CODE OF CONDUCT
FOR THE GUIDANCE OF
POLITICAL PARTIES AND
CANDIDATES**

ELECTION COMMISSION OF INDIA

2007

ELECTION COMMISSION OF INDIA

Model Code of Conduct for the Guidance of Political Parties and Candidates.

I. General Conduct

(1) No party or candidate shall indulge in any activity which may aggravate existing differences or create mutual hatred or cause tension between different castes and communities, religious or linguistic.

(2) Criticism of other political parties, when made, shall be confined to their policies and programme, past record and work. Parties and candidates shall refrain from criticism of all aspects of private life, not connected with the public activities of the leaders or workers of other parties. Criticism of other parties or their workers based on unverified allegations or on distortion shall be avoided.

(3) There shall be no appeal to caste or communal feelings for securing votes. Mosques, Churches, Temples or other places of worship shall not be used as forum for election propaganda.

(4) All parties and candidates shall avoid scrupulously all activities which are "corrupt practices" and offence under the election law, such as the bribing of voters, intimidation of voters, impersonation of voters, canvassing within 100 metres of a polling station, holding public meetings during the period of 48 hours ending with the hour fixed for the close of the poll, and the transport and conveyance of voters to and from polling station.

(5) The right of every individual for peaceful and undisturbed home life shall be respected, however much the political parties or candidates may resent his political opinions or activities. Organising demonstrations or picketing before the houses of individuals by way of protesting against their opinions or activities shall not be resorted to under any circumstances.

(6) No political party or candidate shall permit its or his followers to make use of any individual's land, building, compound wall, etc. without his permission for erecting flag-staffs, suspending banners, pasting notices, writing slogans, etc.

(7) Political parties and candidates shall ensure that their supporters do not create obstructions in or break up meetings and processions organised by other parties. Workers or sympathisers of one political party shall not create disturbances at public meetings organised by another political party by putting questions orally or in writing or by distributing leaflets of their own party. Processions shall not be taken out by one party along places at which meetings are being held by another party. Posters issued by one party shall not be removed by workers of another party.

II. Meetings

(1) The party or candidate shall inform the local police authorities of the venue and time of any proposed meeting well in time so as to enable the police to make necessary arrangements for controlling traffic and maintaining peace and order.

(2) A party or candidate shall ascertain in advance if there are any restrictive or prohibitory orders in force in the place proposed for the meeting. If such orders exist, they shall be followed strictly. If any exemption is required from such orders it shall be applied for and obtained well in time.

(3) If permission of licence is to be obtained for the use of loudspeakers or any other facility in connection with any proposed meeting, the party or candidate shall apply to the authority concerned well in advance and obtain such permission or licence.

(4) Organisers of a meeting shall invariably seek the assistance of the police on duty for dealing with persons disturbing a meeting or otherwise attempting to create disorder. Organisers themselves shall not take action against such persons.

III. Processions

(1) A party or candidate organising a procession shall decide before hand the time and place of the starting of the procession, the route to be followed and the time and place at which the procession will terminate. There shall ordinarily be no deviation from the programme.

(2) The organisers shall give advance intimation to the local police authorities of the programme so as to enable the latter to make necessary arrangements.

(3) The organisers shall ascertain if any restrictive orders are in force in the localities through which the procession has to pass, and shall comply with the restrictions unless exempted specially by the competent authority. Any traffic regulations or restrictions shall also be carefully adhered to.

(4) The organisers shall take steps in advance to arrange for passage of the procession so that there is no block or hindrance to traffic. If the procession is very long, it shall be organised in segments of suitable lengths, so that at convenient intervals, especially at points where the procession has to pass road junctions, the passage of held-up traffic could be allowed by stages thus avoiding heavy traffic congestion.

(5) Processions shall be so regulated as to keep as much to the right of the road as possible and the direction and advice of the police on duty shall be strictly complied with.

(6) If two or more political parties or candidates propose to take processions over the same route or parts thereof at about the same time, the organisers shall establish contact well in advance and decide upon the measures to be taken to see that the processions do not clash or cause hindrance to traffic. The assistance of the local police shall be availed of for arriving at a satisfactory arrangement. For this purpose, the parties shall contact the police at the earliest opportunity.

(7) The political parties or candidates shall exercise control to the maximum extent possible in the matter of processionists carrying articles which may be put to misuse by undesirable elements, especially in moments of excitement.

(8) The carrying of effigies purporting to represent members of other political parties or their leaders, burning such effigies in public and such other forms of demonstration shall not be countenanced by any political party or candidate.

IV. Polling Day

All political parties and candidates shall-

- (i) co-operate with the officers on election duty to ensure peaceful and orderly polling and complete freedom to the voters to exercise their franchise without being subjected to any annoyance or obstruction;
- (ii) supply to their authorised workers suitable badges or identity cards;
- (iii) agree that the identity slips supplied by them to voters shall be on plain (white) paper and shall not contain any symbol, name of the candidate or the name of the party;
- (iv) refrain from serving or distributing liquor on polling day and during the forty-eight hours preceding it ;
- (v) not allow unnecessary crowds to be collected near the camps set up by the political parties and candidates near the polling booths so as to avoid confrontation and tension among workers and sympathisers of the parties and candidate;
- (vi) ensure that the candidate's camps shall be simple-They shall not display any posters, flags, symbols or any other propaganda material. No eatables shall be served or crowds allowed at the camps; and

- (vii) co-operate with the authorities in complying with the restrictions to be imposed on the plying of vehicles on the polling day and obtain permits for them which should be displayed prominently on those vehicles

V. Polling Booth

Excepting the voters, no one without a valid pass from the Election Commission shall enter the polling booths.

VI. Observers

The Election Commission is appointing observers. If the candidates or their agents have any specific complaint or problem regarding the conduct of the elections they may bring the same to the notice of the observer.

VII. Party in Power

The party in power whether at the Centre or in the State or States concerned, shall ensure that no cause is given for any complaint that it has used its official position for the purposes of its election campaign, and in particular -

- (i) (a) the Ministers shall not combine their official visit with electioneering work and shall not also make use of official machinery or personnel during electioneering work;
- (b) government transport including official aircrafts, vehicles, machinery and personnel shall not be used for furtherance of the interest of the party in power;

- (ii) public places such as maidans etc, for holding election meetings, and use of helipads for air- flights in connection with elections, shall not be monopolised by itself. Other parties and candidates shall be allowed the use of such places and facilities on the same terms and conditions on which they are used by the party in power;
- (iii) rest houses, dak bungalows or other Government accommodation shall not be monopolised by the party in power or its candidates and such accommodation shall be allowed to be used by other parties and candidates in a fair manner, but no party or candidate shall use or be allowed to use such accommodation including premises appertaining thereto; as a campaign office or for holding any public meeting for the purposes of election propaganda;
- (iv) issue of advertisement at the cost of public ex- chequer in the news papers and other media and the misuses of official mass media during the election period for partisan coverage of political news and publicity regarding achievements with a view to furthering the prospects of the party in power shall be scrupulously avoided.
- (v) Ministers and other authorities shall not sanction grants/payments out of discretionary funds from the time elections are announced by the Commission, and

- (vi) from the time elections are announced by the Commission, Ministers and other authorities shall not-
- (a) announce any financial grants in any form or promises thereof; or
  - (b) (except civil servants) lay foundation stones etc. of projects or schemes of any kind; or
  - (c) make any promise of construction of roads, provision of drinking water facilities etc,
  - (d) make any adhoc appointments in Government, Public Undertakings etc;

which may have the effect of influencing the voters in favour of the party in power.

Note:- The Commission shall announce the date of any election which shall be a date ordinarily not more than three weeks prior to the date on which the notification is likely to be issued in respect of such elections.

- vii) ministers of Central or State Govt. shall not enter any polling station or place of counting except in their capacity as a candidate or voter or authorised agents.

ಭಾರತದ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ನಾಗರ್ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ
ಮಾದರಿ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯ ನಡತೆ ನಿಯಮಗಳು

(1) ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ಯಾವೊಬ್ಬ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಅಥವಾ ಮತೀಯ ಅಥವಾ ಭಾಷಾ ಸಮೂಹಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ವೈಮನಸ್ಕವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ ಅಥವಾ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಅಥವಾ ಉದ್ಧೇಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವಂಥ ಯಾವುದೇ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬಾರದು.

(2) ಇತರ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸುವಾಗ, ಆ ಪಕ್ಷಗಳ ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಹಿಂದಿನ ದಾಖಲೆ ಮತ್ತು ಕೆಲಸ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಆ ಟೀಕೆಗಳು ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳತಕ್ಕದು) ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳ ನಾಯಕರ, ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವ ಖಾಸಗಿ ಜೀವನದ ಯಾವುದೇ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪಕ್ಷಗಳಾಗಲೀ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಾಗಲೀ ಟೀಕೆ ಮಾಡತಕ್ಕದಲ್ಲ. ಯಜುಷಾತಾಗದ ಆಪಾದನೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ವಿಕೃತ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಟೀಕಿಸಬಾರದು.

(3) ಜಾತಿ ಮತಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮತ ಕೇಳಬಾರದು. ಮಸೀದಿ, ಚರ್ಚ್, ದೇವಸ್ಥಾನ ಅಥವಾ ಇತರ ಪೂಜಾ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರ ಪೇದಿಕೆಗಳಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

(4) ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು, ಚುನಾವಣಾ ಕಾನೂನಿನ ಮೇರೆಗೆ "ಭ್ರಷ್ಟಾಚರಣೆ" ಹಾಗೂ "ಅಪರಾಧ"ವಾಗುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಎಂದರೆ ಮತದಾರರಿಗೆ ಲಂಚ ನೀಡುವುದು, ಮತದಾರರಿಗೆ ಭೀತಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆತಂದು ಮತ ಹಾಕಿಸುವುದು, ಮತಗಟ್ಟೆಯಿಂದ 100 ಮೀಟರುಗಳ ಅಂತರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನುತಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸುವುದು, ಮತದಾನ ಮುಗಿಯಲು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಗಂಟೆಯೊಂದಿಗೆ ಕುಸಿಯಾಗುವ 48 ಗಂಟೆ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮತಗಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಮತದಾರರನ್ನು ಕರೆತರುವುದು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಇಂಥ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೆಸಗಲೇಬಾರದು.

(5) ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಯಾವೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅಥವಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಅಸ್ಪಿಯವಾಗಿರಲಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶಾಂತಿಯುತ ಹಾಗೂ ಅನಿರ್ಬಂಧ ಕುಟುಂಬ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಆಕರಿಸತಕ್ಕದು. ಯಾವುದೇ

ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಯಾವೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅಥವಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರ ನಿವಾಸಗಳ ಮುಂದೆ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು, ಏರ್ಪಡಿಸತಕ್ಕುದಲ್ಲ ಅಥವಾ ಪಿಕ್ಕೆಟಿಂಗ್ ನಡೆಸತಕ್ಕುದಲ್ಲ.

(6) ಯಾವೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭೂಮಿ, ಕಟ್ಟಡ, ಕಾಂಪೌಂಡ್, ಗೋಡೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅವನ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯದೆ ಬಾಪುಟ ನಿಲ್ಲಿಸಲು, ಪತಾಕೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು, ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಲು, ಫೋಷಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ಯಾವೊಬ್ಬ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡತಕ್ಕುದಲ್ಲ.

(7) ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಮೆರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬೆಂಬಲಿಗರು ತೊಂದರೆ ಉಂಟು ಮಾಡದಂತೆ ಅಥವಾ ಅವುಗಳಿಗೆ ಭಂಗ ಉಂಟು ಮಾಡದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವೊಂದರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಅಥವಾ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಹೊಂದಿರುವವರು ಮತ್ತೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ (ಎದುರಿಗೆ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖಾ ಮುಖಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವ ಅಥವಾ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಕರಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹಂಚುವ ಮೂಲಕ ಅಡಚಣೆ ಉಂಟು ಮಾಡತಕ್ಕುದಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ಪಕ್ಷವು ಸಭೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷವು ಮೆರವಣಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೋಗತಕ್ಕುದಲ್ಲ. ಒಂದು ಪಕ್ಷವು ಅಂಟಿಸಿರುವ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಪಕ್ಷದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಕಿತ್ತು ಹಾಕತಕ್ಕುದಲ್ಲ.

ಸಭೆಗಳು

(1) ಪೊಲೀಸರು ಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನ ಮತ್ತು ವಾಹನ ಸಂಚಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು ಸಾವು ನಡೆಸಲಿರುವ ಸಭೆಯು ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳ ಹಾಗೂ ವೇಳೆಯನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸತಕ್ಕುದು.

(2) ಸಭೆ ನಡೆಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಾಜ್ಞೆ ಅಥವಾ ನಿಷೇಧಾಜ್ಞೆಯ ಚಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕುದು. ಅಂಥ ಆದೇಶಗಳು ಚಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸತಕ್ಕುದು. ಅಂಥ ಆದೇಶಗಳಿಂದ ಯಾವುದೇ ವಿನಾಯಿತಿ ಪಡೆಯುವ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಸೂಕ್ತ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕುದು.

(3) ನಡೆಸಲಿರುವ ಸಭೆಗೆ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಇತರ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಲೈಸೆನ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಪಕ್ಷವು ಅಥವಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅಂಥ ಅನುಮತಿ ಅಥವಾ ಲೈಸೆನ್ಸನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

(4) ಒಂದು ಸಭೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಇತರ ರೀತಿಯಿಂದ ಶಿಸ್ತುಭಂಗ ಮಾಡಲೆತ್ತಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಭೆಯ ಸಂಚಾಲಕರು ಆಗ ಕರ್ತವ್ಯದ ಮೇಲಿರುವ ಪೊಲೀಸರ ನೆರವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಪಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು. ಅಲ್ಲದೆ ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ತಾವೇ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ಮೆರವಣಿಗೆಗಳು

(1) ಒಂದು ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಒಂದು ಪಕ್ಷವು ಅಥವಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು ಮೆರವಣಿಗೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ವೇಳೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳ, ಅದು ಹಾದು ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗಗಳು ಹಾಗೂ ಮೆರವಣಿಗೆಯು ಮುಗಿಯುವ ವೇಳೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ನಿರ್ದರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

(2) ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಆಗತ್ಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲು ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ, ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(3) ಮೆರವಣಿಗೆಯು ಹಾದು ಹೋಗುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನಿಷೇಧಾಜ್ಞೆಯ ಆದೇಶಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಸಂಚಾಲಕರು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು; ಮತ್ತು ಸಕ್ಷಮ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ನಿಷೇಧಾಜ್ಞೆಗಳಿಂದ ಏನಾಯಿತು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯಬಹುದು. ಅದೇ ರೀತಿ, ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ಸಂಚಾರ ನಿಯಮ ಅಥವಾ ನಿಷೇಧಾಜ್ಞೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪಾಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(4) ವಾಹನ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆ ಉಂಟಾಗದಂತೆ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟಾಗದಂತೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯು ರಸ್ತೆಯ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾಗಲು ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವವರು ಮೊದಲೇ ತಕ್ಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಮೆರವಣಿಗೆಯು ಅತಿ ಉದ್ದವಾಗಿರುವುದಾದರೆ ಅದನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇದರಿಂದ ಯುಕ್ತ ಕಾಲಾವಕಾಶ ದೂರಕಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಸ್ತೆಗಳು ಕೂಡುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಹಾದು ಹೋಗುವಾಗ, ವಾಹನ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ತಡೆಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಹನ ದಟ್ಟಣೆಯಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ.

(5) ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯು ರಸ್ತೆಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗುವಂತೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರತ ಪೊಲೀಸನ ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(6) ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಥವಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಒಂದೇ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅದರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದರೆ, ಎರಡು ಕಡೆಯ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಘರ್ಷಣೆಯಾಗದಂತೆ ಅಥವಾ ವಾಹನ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಯಾಗದಂತೆ ತಕ್ಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಪರಸ್ಪರ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳವರಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಪೊಲೀಸರ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಷ್ಟು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪಕ್ಷಗಳ ಸಂಚಾಲಕರು ಪೊಲೀಸರೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(7) ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವವರು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉದ್ದೇಗದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳು ಕೆಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಥವಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪರಮಾವಧಿ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರತಕ್ಕದ್ದು.

(8) ಇತರ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಅಥವಾ ಅವರ ಮುಖಂಡರಂತೆ ಕಾಣುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು, ಅಂತಹ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಸುಡುವುದು ಮತ್ತು ಇತರ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು ಎಡೆಕೊಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ಮತದಾನದ ದಿನ

ಎಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಪಾಲಿಸಬೇಕು -

(i) ಶಾಂತಿಯುತ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಮತದಾನ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಚುನಾವಣಾ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವ ಅಧಿಕಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಕಿರುಕುಳ ಅಥವಾ ಅಡಚಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮತದಾರರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಬೇಕು.

(ii) ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬ್ಯಾಡ್ಜ್‌ಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಗುರುತು ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು.

(iii) ಮತದಾರರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿದ ಗುರುತು ಚೀಟಿಗಳು ಖಾಲಿ ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಚಿಹ್ನೆ, ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ಹೆಸರು ಅಥವಾ ಪಕ್ಷದ ಹೆಸರು ಇರಕೂಡದು.

(iv) ಮತದಾನದ ದಿನ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿನ 48 ಗಂಟೆಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮದ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬಾರದು ಅಥವಾ ಪಂಚಬಾರದು.

(v) ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುವ ಶಿಬಿರಗಳ ಪತ್ರಿಕೆ ಅನಗತ್ಯವಾದ ಗುಂಪುಗಳು ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಬಾರದು. ಅಂದರೆ ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಳ್ಳವರ ನಡುವೆ ಘರ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಗಕ್ಕೆ ಎಡೆಯುಂಟಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

(vi) ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಶಿಬಿರಗಳು ಸರಳವಾಗಿರಬೇಕು. ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರ, ಬಾವುಟ, ಸಂಕೇತಗಳು ಹಾಕಬಾರದು ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಇತರ ಪ್ರಚಾರ ಸಾಧನಗಳಿರಕೂಡದು. ತಿಂಡಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಡಿಸಕೂಡದು. ಶಿಬಿರದೊಳಗೆ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಸೇರಲು ಬಿಡಬಾರದು.

(vii) ಮತದಾನ ನಡೆಯುವ ದಿನ ವಾಹನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರ ಮೇಲೆ ವಿದಿಸಲಾದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಬೇಕು, ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಪರ್ಮಿಟ್‌ನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ವಾಹನದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತೆ ಅಂಟಿಸಬೇಕು.

ಮತಗಟ್ಟೆ

ಮತದಾರರ ಹೊರತು ಭಾರತ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದಿಂದ ಮಾನ್ಯವಾಗದ ಪಾಸನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಮತಗಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸತಕ್ಕದಲ್ಲ.

ಚುನಾವಣಾ ವೀಕ್ಷಕರು

ಭಾರತ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು, ಚುನಾವಣಾ ವೀಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಿದೆ. ಚುನಾವಣಾ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಗಳು ಅಥವಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ದೂರುಗಳು ಬಂದರೆ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿರುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಅಥವಾ ಅವರ ಏಜೆಂಟರು, ಚುನಾವಣಾ ವೀಕ್ಷಕರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬಹುದು.

ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷ

“ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷವು ತನ್ನ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಯಾವುದೇ ದೂರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ -

(1) (ಎ) ಸಚಿವರುಗಳು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕೃತ ಭೇಟಿಯನ್ನು ಚುನಾವಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಬಾರದು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಯಂತ್ರ ಅಥವಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಚುನಾವಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು.

(ಬಿ) ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಾಗಿ, ವಿಮಾನಗಳ ವಾಹನಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಸಾಗಿಗೆ, ಯಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

(2) ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷವು ಮೈದಾನ ಮುಂತಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಚುನಾವಣಾ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಮಾನಯಾನಕ್ಕಾಗಿ ವಿಮಾನವನ್ನು ಏಕಾಸ್ವಾಮ್ಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷವು ಯಾವ ಷರತ್ತು ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೊಳಪಟ್ಟು ಅಂಥ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದೆಯೋ ಅದೇ ಷರತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು.

(3) ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ಅದರ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಗೃಹ ಡಾಕ್‌ಬಂಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಇತರ ಸರ್ಕಾರಿ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳ ಏಕ ಸ್ವಾಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅಂಥ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳನ್ನು ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಉಚಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಬಹುದು. ಆದರೆ (ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅವರಣವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು) ಅಥವಾ ವಸತಿ ಗೃಹವನ್ನು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ಕಛೇರಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

(4) ಸಮಾಚಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಧಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾಹೀರಾತು ನೀಡುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಚುನಾವಣಾ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಸುದ್ದಿ ನೀಡುವುದು, ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಗತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು, ಇವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ನಿವಾರಿಸಬೇಕು.

(5) ಭಾರತ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದ ಸಮಯದಿಂದ ಸಚಿವರು ಮತ್ತು ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯಲಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅನುಸೂಲಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಿಧಿಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡತಕ್ಕುದಲ್ಲ, ಸಂದಾಯ ಮಾಡತಕ್ಕುದಲ್ಲ ಮತ್ತು

(6) ಭಾರತ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದ ಸಮಯದಿಂದ ಸಚಿವರು ಮತ್ತು ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು -

(ಎ) ಯಾವುದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ಘೋಷಿಸತಕ್ಕುದಲ್ಲ ಅಥವಾ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ನೀಡತಕ್ಕುದಲ್ಲ ಅಥವಾ

(ಬಿ) (ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ) ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಹಾಕತಕ್ಕುದಲ್ಲ ಅಥವಾ

(ಸಿ) ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಏರ್ಪಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ನೀಡತಕ್ಕುದಲ್ಲ.

(ಡಿ) ಸರ್ಕಾರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ (ಅತ್ಯಂತಿಕ) ಆಡ್‌ಹಾಕ್ ನೇಮಕಾತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕುದಲ್ಲ ಇತ್ಯಾದಿ ;

ಇದರಿಂದ ನಡೆಯಲಿರುವ ಚುನಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಮತದಾರರಿಗೆ ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷದ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದಂತಾಗಬಹುದು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ : ಚುನಾವಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಸೂಚನೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಸಂಭಾವ್ಯ ದಿನಾಂಕದಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ವಾರಗಳ ಮುಂಚಿತವಲ್ಲದ ದಿನಾಂಕದಂದು ಆಯೋಗವು ಚುನಾವಣೆಯ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಘೋಷಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(7) ಕೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವರುಗಳು, ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಮತದಾರನಾಗಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಧಿಕೃತ ಏಜೆಂಟನಾಗಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಯಾವುದೇ ಮತಗಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ಮತ ಎಣಿಕೆಯ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗತಕ್ಕುದಲ್ಲ.